

ER DE KLAR OVER
at vi når langt og får
folk i hele landet i tale?
HAR DE NOE PÅ HJERTET
så bruk våre annonsespalter
32 øre pr. mm.
Reservert plass etter avtale.

Løssalgpris 25 øre.

Nr. 10

Fredag 16. mars 1951

5. årg.

Da visste jeg, at nede i gården var Quisling skutt

Dette bilde av Quisling er det siste som ble tatt av ham.
Det er kokken på Akershus og to «smørgåse» — som på denne måte
søkte å gjøre seg «udødelige».

Vidkun Quisling's

siste brev

23/10 1945

Kjære

JEG vil så gjerne sende Dem noen avskjedsord og takke Dem og de andre for Ederes trofaste innsats gjennom alle disse årene. Jeg vet om de trengsler og vanskeligheter som mange nå må gjennomgå og kanskje også De, og det gjør meg vondt. Jeg kjenner jo så godt Deres redelige og gode vilje, og hvorledes De var fylt av en nidkjærhet for land og folk, og for å gjøre det gode.

De kjenner også meg og vet hvor høyt jeg elsket mitt folk, og hvor jeg har ofret for det. De vet også, at min handlemåte aldri er sprunget ut av andre beveggrunner enn dette å gagne mitt land og gjøre Guds vilje.

Og så er min inderlige og siste bønn til Dem, at De og de andre på beste måte vil ta seg av min elskede og trofaste hustru. Hun har vært en enestående livsledsager for meg, og storartet har hun også vært mot meg i denne siste tunge og vanskelige tid. Lov meg, at dere tar dere av henne. Alt hva dere gjør for henne, det gjør dere for meg.

Så farvel, og takk for alt, og vær vennlig å overbringe min hilsen og takk også til de andre De kjenner.

Deres hengivne

VIDKUN

„Wie dumm haben wir gehandelt“!

«Aldri har tvilsommere dommer vært avlagt i flere storaktige former».

Av Hroar Hovden

II

en ansette franske professor i litteraturhistorie (ved Sorbonne) Maurice Bardèche ga i 1948 ut en bok om etterkrigstidens «rettssaker». Boka heter: «Nuremberg ou La Terre Promise». I Buenos Aires er boka kommet i to tyske utgaver under titelen: «Nürnberg oder das gelobte Land». På norsk kunne vi vel best kalle den: «Nürnberg eller det forfjettede land».

Det forfjettede land, ja! Dermed siktes til det demokratiske paradiset som skulle oppstå allerede her på jorden, når man bare fikk «dømt», hengt og sperret inne alle «nazister» — fra Hitler til gamle Olava. I dette jordiske Eden skulle menneskene trives og ha det godt, for det meste ha fellesferie, — og være fri fra nød, fri fra frykt og — ikke minst — fri fra «nazisme» og annen djevelskap.

Forrvølingen var en tid så total, at den brede demokratiske masse — også kalt «almenheten» — for fullt alvor sverget til de falske profeter som preket denne lære. Massetoakenkapen hadde høy sesong.

Men også i denne fornærmelsens tid var det kvinner og menn som bevarte fatningen — både i vårt land og i andre. Professor Bardèche var en av dem. Han gir etterkrigsjussen og «folkedommen» et dødbringende støt. Særlig er det — som tittelen forteller — Cirkus Nürnberg som får sin bekomst. Men da Nürnberg-juss bare er et stykke av den samme «juss» som vi kjenner fra flere land etter krigen, også fra vårt eget, har boka den største interesse for rett-tenkende og sannhetssøkende mennesker i alle land.

Det er å håpe at boka kan komme på norsk i sin helhet. Mens vi venter på det, skal jeg sitere noen linjer av innledningen (etter den tyske utgaven):

«Hele det moderne maskineriet (i Nürnberg) får oss til å tenke på rettsapparatet hos visse negerstammer. Den seirende konge setter seg på sin trone og lar trollmennene komme. I nærvær av krigene, som sitter på huk omkring, blir den beseirede «likvidert».

Etter hvert går det opp for oss at hele Nürnbergprossessen bare

— Forts. side 2. —

JEG er blitt skremt opp av søvnen ved geværskudd. Salven ga gjenlyd i festningsmurene. Jeg for opp av sengen og så gjennom gittervinduet at det grydde av morgenen. Straks etter falt det enno noen enkelte skudd. Da visste jeg, at nede i gården var Quisling blitt skutt. Det var på Akershus den 23. oktober 1945.

Jeg satt dengang som krigsfange på festningen Akershus i Oslo. Der hadde man også satt inn Quisling like før begynnelsen av hans rettssak. Daglig hadde jeg møtt ham på hans spaserturer i den hestlige, trange luftgården. En spesiell vaktpost ledsaget ham skritt for skritt. Alvorlig og fattet hadde han sett ut, men han hadde enno den rakryggede og respektinngytende holdningen, som jeg kjente fra før. No hadde kuler fra norske soldater endt det livet, han hadde viet sitt fedreland som offiser, som forsvarsminister og tilslutt som ministerpresident.

Det vil engang bli historieforskningens oppgave å undersøke hvilken rolle Quisling har spilt innenfor rammen av den store sammenhengen gjennom den annen verdenskrig. De alliertes propaganda under krigen har stemplet Quisling som prototypen på en landsforræder, og har likestillet hans navn med begrepet «forræder». Fremdeles fører den politiske agitasjon hans navn i munnen og betegner dem som «Quislinger». Men den som i dag nevner Quislings navn — og det gjelder især de tyske —

— de skal ihvertfall vite, hvem han i virkeligheten var.

I NORGE vet man, at Quisling var sønn av en prest i Telemarken, og at han ble offiser av tilbøyelighet. I Skandinaviens bor

Av Hannes Rein

Innsamlingshatten

Justisministeren

I NORGE vet man, at Quisling var som en prest i Telemarken, og at han ble offiser av tilbøyelighet. I Skandinavia bor prestene på landet i en prestegård, som de som regel selv driver. Slik er Quisling helt fra ungdommen av vokset sammen med bondeyrket. Han kan heller ikke ha vært en slett offiser, for han hadde bestått krigsskoleeksamen med innstilling

Under den første verdenskrig var Quisling norsk militærattache i det keiserlige Russland med sete i St. Petersburg. Allerede den gang hadde han vist stor sympati for Tyskland. Jeg har selv hørt ham fortelle meget interessant om sine inntrykk og opplevelser fra den tiden. Den gang har han også pekt på feil i det keiserlige rikets politiske og militære ledelse, som han anså som meget uheldige for ikke å si skjebnesvangre. Etter første verdenskrigen innla Quisling sammen med sin landsmann Fridtjof Nansen seg store fortjenester ved å føre hjem de tyske krigsfanger fra Russland.

Quisling er blitt bekjent som organisator og leder av «Nansenhjelpen» for det sultende Ukraina, som i Fridtjof Nansen hadde sin høye beskytter, mens Quisling i årevis var betrodd ledelsen. Under stadig smitte- og livsfare har Quisling beveget seg i pestbefengte områder, som var skydd av alle andre. Og han mobiliserte hele verden, ikke minst Amerika til hjelp for ofrene for hungersnøden. Stadig oppholdt han seg blant de syke og døende. Ukrainerne kjente ham som sin velgjører og bar en liten Quislingstatuett som ble solgt offentlig som talisman til beskyttelse mot smitte. Denne amulet var vel det symbolske uttrykk for hvilken rolle han hadde spilt i Nansenhjelpen, hvor det norske folks trang til barmhjertighetsgjerninger fikk et så karakteristisk uttrykk. Nesten 10 år har Quisling tilbrakt i Russland. I Charchow fant han også sin hustru og livsledsagerinne, som den gang var sykesøster. Med samme oppofrelse som for sine nødlidende landsmenn har hun senere satt alt inn for den ektefellen, som hun i full sinnets overensstemmelse med, har følt seg bundet til ut over døden. Fru Quisling er en av de respektinngyldende kvinner, som er gjort til enker ved den domsavgjørelse, men som i troskap holder fast ved sine menn — ut over retterstedet.

Det skal heller ikke glemmes

Av Hannes Rein

I.

I bladet «Der Weg» som kommer ut på tysk i Buenos Aires, har tyskeren Hannes Rein skrevet en meget interessant artikkel om Quisling. Under okkupasjonen oppholdt Rein seg i Norge — og i embets medfør omgikk han meget Quisling — og han har således de beste forutsetninger til å bedømme Quislings liv og virke. Da artikkelen er meget lang, har vi delt den opp — og offentliggjør i dag første del.

at Quisling for sine framraken- de fortjenester i Nansenhjelpen har mottatt diplom fra Folkekommissariatet for Sunnhetsvesenet i Sovjet-Unionen. I dette diplom fastslås, at hundretusen av ukrainere skylder ham sitt liv. En gjenpart av dette dokument hang i Røde Museum i Moskva, umiddelbart ved siden av Englands blokadebefaling undertegnet av Winston Churchill, som forhød sending av levnetsmidler til Russland, hvilket blir ansett som en medvirkende årsak til hungersnøden i Ukraina.

Opplevelsen av revolusjonen i Russland hadde gjort Quisling til en avgjort motstander av bolsjevismen, hvis fare for Europa han tidlig var oppmerksom på, og som han etter hjemkomsten advarende ga uttrykk for i sin bok «Russland og Vi». Denne boken vakte p. g. a. sin saklige framstilling stor oppmerksomhet. Den endte med en appell til alle nordiske folk om å slutte seg sammen i et «Nordisk Samband» for å kunne bevare og forsvare Aftenlandene mot bolsjevismen. Denne boken stilte Quisling i brennpunktet for norsk politikk, hvor de marxistiske partier den gang forberedte sin store oppmarsj. Også det sosialdemokratiske parti i Norge var utpreget rødt og de fleste av partiførerne hadde gjennomgått Moskvas skole. Etter at Quisling var blitt forsvarsminister i Bondepartiregjeringen krevde han full oppbygging av forsvaret gjennom oppstilling av pansertropper, dannelse av luftvåpen og en tilstrekkelig militærtjeneste. Dessuten forlangte han, at marxistiske partier i Norge skulle forbys med den begrunnelse at de drev landsforræderi. Skjønt den nedsatte undersøkelseskomite fastslo, at de beviser Quisling

— Fortsettes side 3 —

Innsamlingshatten

Mitt lille oppsett om den vidbremmede hatten med den store og rummelige pullen, har gitt gode resultater.

Jeg har allerede måttet tømme den én gang, og nå er den i ferd med å fylles igjen. Jeg er særdeles takknemlig overfor alle som så raskt og beredvil- lig etterkom min oppfordring om å sende oss sin ti-krone som kontingent for 1951.

Men ennå står det mange igjen på restanselisten. Og disse må vi også få med.

Vær med og yt din skjerv. Du gjør det i din egen interesse. Og du skaper arbeidsmuligheter for oss i Forbundets sentralledelse som vi gjerne skulle ha tatt oss av.

Vår innsats på opplysningsfronten koster dessverre mange penger. Men skal vi ikke gå i dvale må arbeidet holdes i gang. Nettopp nå er det meget om å gjøre at vi kan få ut en del viktige brosjyrer, og vi har også planlagt en reisevirksomhet ut over landet, som kan skape en mer intim kontakt mellom de stedlige interessentkretser og sentralledelsen.

Gjør ditt til at vi kan få så vidt rummelige forhold økonomisk at vi kan få gjennomført våre planer og utvidet våre aksjoner, uten at vi i altfor høy

grad måtte spille tiden på å spekulere oss fram til utveier.

Gi oss den arbeidsgleden som ligger deri at vi gjennom et omfattende tilsig fra meningsfeller føler at vi har en levende støtte i ryggen.

Har du ennå ikke fylt ut din postanvisning på kontingenten for 1951, så gjør det godhetsfullt i denne stund. Oppsett det ikke. Og tro ikke at noe bidrag er for lite til ikke å bli tatt i mot med takk. Vi som arbeider med disse sakene gleder oss faktisk vel så meget over 10 kroners bidraget som over det på det ti-dobbelte. Det avgjørende for oss er sinnetaget som står bakom.

Vel —! «Hatten» står fremdeles framme. Sørg for at det snarest blir sjanset til en ny tønning!

Adressen er som vanlig: Forbundet, Kierschowsgt. 5, Oslo.

Forbundssekretæren

Shawcross

Sir Hartley Shawcross — den berømte eller kanhende snarere beryktede aktor ved Nürnbergerdomstolen, mannen med de fantasifulle tiltalebeslutninger mot krigens tapende — har gjennom pressen uttrykt sin takknemlighet for at han er blitt ført opp blant kandidatene til Nobels fredspris. Han skjønner imidlertid ikke, sier han selv, at han kan sies å ha gjort seg fortjent til en slik ære som denne belønning.

Mannen har sikkert rett.

Det må foreligge en misforståelse ett eller annet sted. Det er sikkert nok ikke fredsprisen som forslagsstilleren i virkeligheten har hatt i tankene. Det må være Nobels dikterpris han har ment.

For i så måte kan en godt medgi at Shawcross er av verdensformat.

«8. Mai»

Postgiro: 81827

Justisministeren

Justisminister Gundersen ser så forskrekket ut, at det minst må være et gjenferd fra det hinsidige som titter inn gjennom vinduet. (Tegnet av Hammerlund i Dagbladet).

Der Zweck ist Schöpfer des ganzen Rechts.

OSKAR CHRISTIAN GUNDERSEN er ifølge norske leksika født i Oslo 1908, cand. jur. fra 1931. Han flyttet senere til Trondheim som praktiserende sakfører og bestyrer av Mot Dags stedlige filial. Da krigen kom hadde han avvirket sin sakførerforretning og tiltrådt en stilling i den kommunale administrasjon.

Gundersen fikk sin politiske skolering i Mot Dag, som han sluttet seg til i 1929. Han suget med begjer inn Erling Falks maktpolitiske teorier og utførte pliktskyldigst de pålegg organisasjonen ga ham, men nådde aldri opp i rekken av Mot Dags større politiske kanoner. Den unge mann la imidlertid for dagen en ikke ubetydelig evne til kjølig resonnement og en naturlig, aldri sviktende arroganse.

Under de temmelig kummerlige forhold organisasjonen virket, både poli-

tisk som isolert fra den politiske hovedskueplass og økonomisk som følge av en kronisk og ofte plagsom pengemangel, kom denne arroganse til blomstring fortrinnsvis på nachspiel og i billigere bevertninger, men den fremtrådte ikke desto mindre som det mest karakteristiske drag ved personen. At den på et senere tidspunkt skulle komme til å prege betydningsfulle offentlige handlinger tenkte ingen på da. At en Ording, en Hegna, en Evang ville komme til å spille en rolle i kongeriket Norges offentlige liv, det var enhver som hadde litt politisk innøkt på det rene med. Men Gundersen? Nei. Han hørte ikke hjemme på samme plan. Hans irksomhet var foreløbig av mer stillferdig karakter. En kan bla gjennom de gamle årgangene av tidsskriftet Mot Dag uten å finne en artikkel fra hans penn.

Imidlertid inntraff i 1936 en begi- — Fortsettes side 4 —

8. MAI

Redaktør

Arvid B. Arnitzen

Forretningsfører

Per Kvendbo

Kontor: Fløyveien 25, Kr.sund. — Telef. 1330. — Redaktøren 2918.

Abonnementspris kr. 16,00 pr. år

Utgitt av Interessentskapet 8. Mai

Broen som brast

15.
mars
1951

Utenriksminister Lange ga i stortingets møte 27. januar 1951 en redegjørelse for den utenrikspolitiske situasjon. Han sa bl. a.:

«Norge gikk ut av krigen fast bestemt på å ville bygge hele vår utenrikspolitikk på De forente Nasjoner. Vi så fram til en fredelig periode, hvor vi kunne konsentrere hele vår virksomhet utad om positivt arbeide på alle områder av mellomfolkelig samliv innenfor den nye verdensorganisasjon. Vi tenkte at de skandinaviske land med sine politiske og sosiale tradisjoner og sin fordomsfrie innstilling kunne ha et verdifullt bidrag å

yte til praktisk internasjonalt samarbeide. Overfor de motsetninger mellom stormaktene som var begynt å komme til syne mot slutten av krigen, innstilte vi oss på å innta en uavhengig holdning. Enkelte av oss tenkte til og med at land som Norge kunne ha særlig rolle å spille som enslags «brobygger» mellom stormaktene. Vår arbeidshypotese var at stormaktenes avtaler fra krigen ville vise seg å være et brukbart grunnlag for fredsoppgjøret og at De Forente Nasjoner dermed ville få ro til byggende arbeid. Utviklingen kom til å arte seg helt på en annen måte. Jeg vil ikke et øyeblikk forsøke å hevde at bildet av det som hendte er så enkelt at all skyld ligger på den ene siden og at ingen feil ble gjort på den andre. Men med alle mulige hensyn tatt til feil og urimeligheter som alle parter har ansvaret for, må en kunne peke på visse hovedtrekk i utviklingen som ble bestemmende. Det viste seg at Sovjet-Samveldet tolket avtalene fra Jalta og Potsdam som carte-blanche til å underlegge seg Øst-Europa fullstendig. Bestemmelsene om hemmelige valg, demokrati, menneskerettigheter osv. ble satt til side og vi opplevet en total ensretting av alt samfunnsliv i de land som da krigen sluttet ble besatt av russiske tropper. Denne utvikling kulminerte med kupet i Tsjekkoslovakia i begynnelsen av 1948. Det viste seg at det var ikke rom for brobygging i denne delen av Europa».

Når vi gjengir denne vektige og selverkjennende uttalelse, er det ikke for å komme med noen etterpåklokskap. Vi nøyer oss med å henvise til kjennsgjerningene, til vår stadige påvisning av faren fra øst og den konsekvens som NS før og under den annen verdenskrig tok av denne påvisning. Det var ikke vi, som sluttet våpenfelleskap med Moskva, det var ikke vi som i hysterisk blindhet åpnet veien for russerne til Europas hjerte, det var ikke vi, som velsignet sovjetbanneret foran Nidarosdomens alter. Vi tok kampen opp med de midler, som var for hånden i den trekantede krig. Våre gutter dro til fronten i øst, mange ofret liv og helse i skyttergravene for den sak, som i dag er alle Vestens staters være eller ikke være, andre mistet liv og helse i de fangenskapets år på hjemlig jord, som fulgte etter, og resten går omkring som samfunnets utstøtte blant de fallerte brobyggere.

For å dokumentere at vi i dag ikke står alene om denne mening skal vi gjengi noe av en redaksjonell artikkel i bondepartiets hovedorgan «Nationen» 26. februar 1951:

«— Det spørsmål som i dag mer enn noe annet samler det norske folk, er tanken på landets skjebne i en eventuell tredje verdenskrig. Til vern om folkets frihet forsøker vi ved egen og gode venners hjelp å bygge ut forsvarstilt så langt vi makter. Og vi starter et landsomfattende organisasjonsarbeid for å skape bedre kontakt, mer forståelse for forsvarets betydning innenfor alle lag av folket. Ingen er i tvil om fra hvilken kant vi ventet at vår frihet i tilfelle blir truet, det er Sovjet og dets drabanter bak jernteppet som er årsaken til

HØR SKAL DET HEMMELIGHOLDES.

Nå er det plutselig gjort opp-taket til å sortere hvilke statsdokumenter som skal offentliggjøres, og hvilke som ennå ikke skal komme for dagen. Scharffenbergs siste bok har hatt sin store virkning. For det er vel ikke tvil om at det er denne boka som er foranledningen til denne aktivitet.

Som kjent skal jo også overlevert snart sende ut bind nr. 2, og da er det mulig man vil forsøke å komme ham i forkjøpet, slik at nye avslørende dokumenter blir avskåret fra å bli offentliggjort. Ja, det tror jeg. — Det er jo fremdeles meget som må komme frem om sannheten ikke skal skjules.

EN SOM SPØR.

NS-FOLKENE KAN HOLDE HODET HØYT

Norges Ungdomslag inn
i et nytt spor

Storparten av det norske folk forstår nå utmerket godt hvor forferdelig og umenneskelig den behandling som NS-folkene har vært utsatt for. Men ennå har ikke de store organisasjoner funnet det taktisk klokt å vise at de har funnet fram til fornuften.

Men nå er det enkelte tegn som tyder på at kanskje Norges Ungdomslag har lagt om kursen.

Etter hva det fortelles har N.U. i den siste tid sendt ut ferdatalere som høyt og tydelig sier fra at NS-folkene kan holde hodet høyt. Ja, dette er sikkert, vi kan holde hodet høyt når vi sammenligner oss med de personer som har satt forfølgelsesgang.

En.

TELEFONARBEIDERNE KREVTE AT NS-MEDLEMMENE SKULLE FRATAS TELEFON- APPARATENE

Jeg synes «8. Mars» lesere bør få kjennskap til at telefonarbeiderne i Oslo ikke lenger er så høy i hatten.

Jeg har personlig hatt den glede å få min telefon tilbake etter kun 5 måneders ventetid, ellers er ventetiden regnet i år.

Den ble fratatt meg i 1943 med «hjemmel i Norsk Telefonreglement artikkel 45» osv., men ifølge Aftenposten av 3. mai 1945, var det telefonarbeiderne som i 1. mai-toget demon-

NÅ BER DE OM NADE

Sanitetsforening på retrett

I en bygd i Nord-Trøndelag ble som mange andre steder NS-folk strøket som medlemmer av sanitetsforeningen

Formannen i denne foreningen det her er tale om, tjente store penger under krigen på ulovlige leveranser til tyskerne. For denne «edle» handling ble hun etter okkupasjonen ilagt mange tusen tusen i bot. Men dette forhindret ikke at hun — denne svartahndlerske — tok til å stryke alle NS-medlemmer i sanitetsforeningen. De som hjalp henne i dette arbeide var andre svartehandlere og tyskarbeidere. På denne måte reddet de sin «nasjonale ære». Jo, det snakkes av og til om moral, men finnes det i det heletatt en uslere moral enn den denne overpatriotiske kvinne viste?

Men nå synes det som om det raker for foreningen. Riktignok holder formannen og styret store fester hvor de overgår hverandre i store ord, men sykepleiersker har ikke foreningen hatt på lang tid, og tomme benker møter formannen og styret når de finner tid til å holde møter.

For å råde bot på dette, fant den store formann på den merkelige ide at hun skulle henvende seg til de NS-medlemmer hun hadde strøket og spørre dem om de ikke ville komme tilbake. Og så tok hun konset opp og begynte å gå rundt om og spørre. Hun bad også om forlatelse. Men så lett gikk det ikke. Fra NS-hold ble hun gjort oppmerksom på at nei, de lot seg ikke kjøpe. De ville først ha sine rettigheter, sine stillinger sitt arbejde tilbake. Og tilslutt ville de ha erstatning for all tort og sveie. Da først kan de bli tale om å melde seg tilbake til sanitetsforeningen.

En av de strøkte.

HERR REDAKTØR

Min beste takk for Deres blad som nå kommer så ofte. Det er jo en sann fest når bladet kommer, men dessverre går jo mange innlegg i papirkurven — så forsåvidt ligner «8. Mai» meget på alle andre aviser. Men herr redaktør, i dag har jeg et alvorord på hjertet. Det snakkes om megling. Eller er erkjennelse mulig?

Da vil jeg si et par alvorlige ord. Aldri bør der innføres noen forhandlinger derom. Jeg mener at slik som folk ble behandlet i 1945 og til dag

REFLEKSJONER

Moskvas veier er uransakelige.

Siste nytt i Frankfurt er, at russerne med stor iverdighet arbeider for en gjenforening av Østerrike og Tyskland. Planen skal være først å få Øst- og Vest-Tyskland gjenforenet på grunnlag av Grotewohlforlaget og dernest å befri tyskerne for Oder-Neissekomplekset ved å samle Østerrike og Tyskland under et nøytralt stortysk regime. Grotewohl skal allerede hatt flere ute hos de pangermanske høykretser i Østerrike og hos den såkalte NNasjonal Liga, som betegnes som nasjonalkommunistisk. I Wien betegner man russerne som dårlige psykologer. Riktignok finnes der kretser som arbeider for Anschluss med Tyskland, men det er de ferreste som kan gå med på en forening under russiske auspisier. Men hele forsøket viser, at russerne har mange strenger å spille på i et Mellem-

europa, som ble knust under Roosevelt's parole om den ubetingede kapitulasjon.

E.

Det er ikke greit å være storpolitiker

Krigsveteraner i New York har sendt Storbritannias statsminister, Clement Attlee en paraply, symbol på innrømmelsespolitikken etter møtet mellom Chamberlain og Hitler i München 1938. I en skrivelse, som medfølger paraplyen, heter det: «Kjære mr. Attlee. Vi sender Dem herved en paraply for det tilfelle, at mr. Chamberlain ikke skulle ha etterlatt Dem sin. Den kan kanskje brukes i Peking. — Det fortelles intet om hva mr. Attlee har svart på henvendelsen og gaven. Men det kan jo hende at han bruker den mot flere regnskylt fra amerikanske krigsveteraner. —

ISLAND HAR INGEN HÆR,

intet flyvåpen og ingen krigsflåte. De eneste våpen som finnes på sagøen, er noen jaktgeværer, og det er ikke meget å verge seg med mot overfallsmenn. I tilfelle av en ny krig, som det jo tales så meget om i det fredselkende FN, vil Island etter alt å dømme bli slagmark mellom fallskjermtropper fra de kjempende land, og general Eisenhower mener derfor at Atlantmaktene må sørge for å ha fotfeste på Island så øya ikke faller i russernes hender og blir basis for luftangrep på Canada og USA og ubatangrep mot skipsfarten i Atlanteren.

Eisenhower har nylig vært på Island og har forhandlet med utenriksminister Bjarni Benediktson samtidig som han hilste på presidenten, Svein Björnsson i hans hjem utenfor Reykjavik. Island har visse — ikke særlig oppmuntrende erfaringer fra englendernes og senere amerikanernes besettelse av landet under den annen verdenskrig, men må vel allikevel bite i det sure eple. Her er det valg mellom to, og da er saken klar. Russerne må da nøye seg med østligere eller nordligere baser. Svalbard eller hva? Det er blitt så stille igjen om Svalbard etter dr. Scharffenbergs frimodige ytringer.

GUVERNØR GORDON PERSONS

har gitt ordre til at pryl skal avskaffes i Alabamas fengsler og arbeidsleirer, heter det i et telegram fra Montgomery i USA. Det sier ikke noe mere, men det an gi anledning til visse slutninger. Det er altså arbeidsleirer i USA også, og

Til vern om folkets frihet forsøker vi ved egen og gode venners hjelp å bygge ut forsvaret så langt vi makter. Og vi starter et landsomfattende organisasjonsarbeid for å skape bedre kontakt, mer forståelse for forsvarets betydning innenfor alle lag av folket. Ingen er i tvil om fra hvilken kant vi ventet at vår frihet i tilfelle blir truet, det er Sovjet og dets drabanter bak jernteppet som er årsaken til vår frykt.

Men så har vi noen ungdommer her i landet, ikke så rent få heller, som var besatt av denne frykten for Sovjet også i de årene da den hadde sloppet taket i oss andre. Og som tok den etter deres mening eneste naturlige konsekvens av denne sin oppfatning. De ble frontkjemper. Etterpå har de fått sin straff for det, alle de som vi kunne nå i med vår hevende rettferdighet. Mange av oss syntes at straffen var altfor hard, enkelte hevdet endog at her var det misforstått idealisme og ikke landsforræderi som ble straffet. Men det hjalp ikke stort, frontkjempernes saker var enkle, følgelig ble de avgjort på et tidspunkt da domstolene var mer nidkjære i sin straffeutmåling enn en har inntrykk av at de senere er blitt. Det samme er tilfelle for frontsykepleierskenes vedkommende, det er vel ikke mange som tror at det for dem i det hele var blitt tale om straff i dag. Det burde aldri ha vært det heller.

De tok sin straff uten å kny, de som var innenfor landets grenser, og nå er vel de fleste ferdig med den. Hvilket ganske sikkert med lettelse er blitt konstatert også av mange av oss på den rettferdige side av streken. For det ville jo ikke være særlig lett å finne sammenheng mellom dette med fortsatt straff over frontkjemperne og den frykt som de fleste av oss i dag bærer for dem de stridde i mot.

Dette er klare og greie ord, og vi tar neppe feil, når vi sier, at de gir uttrykk for bondepartiets stortingsgruppes mening på en unnagelse nær. Ja, vi våger å påstå, at dette syn deles av flertallet av landets befolkning i dag. Men det er intet tegn, som tyder på at A-partiet og dets regjering synkronisert i trekløveret Gerhardsen—Gundersen—Hauge tar hensyn til dette. Rettsapparatet knirker videre og pr. 6. februar 1951 satt fremdeles 179 menn og noen få

regnet i år. Den ble frattat meg i 1945 med «Hjemel i Norsk Telefonreglement artikkel 45» osv., men ifølge Aftenposten av 3. mai 1946, var det telefonarbeiderne som i 1. mai-toget demonstrerte med en plakate, hvor de fordret at NS-telefonapparater måtte frattas dem.

Nå våger imidlertid styret altså å ha en annen mening enn de brautende telefonarbeiderne og har innvilget meg innlegg av telefon til tross for at jeg hverken har forretning eller hjemmearbeide.

H.

redaktør, i dag har jeg et alvorlig på hjertet. Det snakkes om meying. Eller er erkjennelse mulig?

Da vil jeg si et par alvorlige ord. Aldri har der imidlertid noen forhåpning derom. Jeg mener at slik som folk ble behandlet i 1945 og til dags dato, finnes det ingensomhelst unnskyldning for — tusende gange nei. Her må ikke bli noensomhelst «forståelse» eller meying eller hva det nå heter alt sammen.

Alle som har vært berørt av rettsoppgjøret er blitt så stygt behandlet at det ingen tilgivelse finnes. Men det er ikke stort bedre i dag heller.

kvinner i «landssvikfengslene», mens landet feberaktig rustet mot en overmektig fiende og mens hundrede tusener av våre landsmenn fortsatt lider under de politiske forfølgelser, som ble iscenesatt av de fallerte brobyggere og deres drabanter.

Stortinget har nå arbeidet over to måneder i den nye sesjon, men våre problemer ligger på is. Selv den beryktede stortingsmelding nr. 64/50 er lagt vekk til en mulig høstsesjon. Hva betyr «landssvikkerne» og deres pårørende — løselig anslått til 1/6 av befolkningen i det store spill om landets skjebne? Intet for makthaverne men uhyre meget for det felles fedreland.

Vi har sagt, at vi er villig til et minnelig forlik med full æresopprelsning og det som følger med den. Vi har også sagt, at det haster. Den broen som brast utad, må erstattes av indre brobygging, av indre samhold, og i dag er det ingen internasjonale forpliktelser, som hindrer et slikt tiltak. Se bare på England og USA, som forstår den alvorlige situasjon og tar følgene av det. Hvorfor nøles det så her hjemme?

opp nylig ble en utmerket person så stygt og urimelig behandlet i et av Stavangers største firmaer at mannen søkte seg vekk pr. omgående. Han holdt det ikke ut. Nei, storpaveene har innhatt sin gamle verdighet her i landet, så nå kan de behandle oss som er små akkurat som de selv vil. Ingen tør si et ord. Ingen sosialistisk avis mere som fører krig mot de store skurker her i landet.

Es ist alles vorbei — er det ikke så det heter.

Med vennlig hilsen.

B.

NA MA VI FA GREI BESKJED.

I fem år har vi ventet. Vi har ventet på vår rett, men forgjeves! Ved hvert nytt år trodde vi at et kongelig ord skulle komme, et kongelig ord som ved et pennestrek ga beskjed om at nå var rettsstaten kommet tilbake, men nei.

Fremdeles er vi satt utenfor samfunnet, vi som for en stor del var eliten i folket. Men nå vil vi ha grei beskjed fra kongen og regjering. Skal vi nå bli betraktet som jevnbyrdige med det øvrige av folket eller skal vi ikke? De som rømte fra hele greia de settes i dag på piedestall — og vi som gjorde gavnns arbeid hjemme blir hunset og plaget. Nå krever vi grei beskjed. Hvor lenge skal dette vare?

skaffes i Alabamas fengsler og arbeidsleirer, heter det i et telegram fra Montgomery i USA. Det sier ikke noe mere, men det an gi anledning til visse slutninger. Det er altså arbeidsleirer i USA også, og pryl av fanger har vært tillatt og blitt benyttet. Det er således ikke bare Sovjetstaten (og Norge) som driver arbeidsleirer, og hvorfor da skrike om russisk terror?

FRIHET TIL Å TENKE,

tale og skrive er demokratiske rettigheter for alle, men ikke for nazistene. Tre østerrikske aviser er blitt foreløpig stanset og et tysk tidsskrift er blitt konfiskert av de allierte okkupasjonsmyndigheter på grunn av «nazistiske tendenser», med des det over den østerrikske kringkaster. Avisene er «Die Neue Front», «Der Alpenruf» og «Der Kreis». Uteskriftet «Die Strasse», som kommer ut i Hamburg, er konfiskert. De samme menn og organer, som farer opp i forbitrelse over at «La Prensa» i Buenos Aires har vanskeligheter med Argentinas statssjef Peron og avisbudenes fagforening for sin frimodighet og kritikk av Perons styre, må nå ta affære. Frihet for Loke som for Tor, var det ikke så det ble sagt?

Utenrikskronikk

Asia for asiatene

DE HVITE RASES herrefolktilværelse i Asia, som vel ikke udelte kan kalles noe lyst kapittel i kulturens historie, fikk sin første rystelse ved boxeroppørret i Kina år 1900, den fremmedfiendtlige nasjonalistoppstand som dog fikk sin foreløbige avgjørelse ved den makt som ble satt inn av europeiske stater. Av større virkning var vel japanernes seir over russerne i 1904—5. Den fortsatte under den første verdenskrig, da de vestallierte, Frankrike og England, satte fargede tropper inn i kampen på vestfronten og lærte dem opp til å bekjempe den hvite soldat. Og det ble heller ikke bedre under den annen verdenskrig, da japanerne drev franskmennene ut av Indokina, hollenderne ut av Indonesia og englenderne bort fra Malaja. Dette er blitt etterfulgt av Indias endelige frigjørelse, de kommunistiske opprør i Indo-Kina, Malaja og Indonesia og endelig Koreakrigen

med dens fatale prestisjetap for USA.

Det er ikke å undres over at den hvite manns stilling i Asia er blitt uholdbar. De uavlatelige opprør med de stadige nederlag for de hvite, som har måttet gi opp posisjon etter posisjon, har også gjort Asia fattigere og mere sulten. Uunngåelig retter alt hat og all motstand seg mot de hvite, og dette understøttes med klokskap og utspekulert propaganda av Moskva, som også på dette felt driver sin undergrunns kamp mot vestmaktene.

Etterhvert har da også disse måttet ta sitt bestikk opp til revisjon. Da den annen verdenskrig gikk mot sin sørgelige ende konstaterte den britiske imperialist i Sør-Afrika, general Smuts, at det som var hendt i Europa bare var småting mot det som samtidig skjedde i Asia. Han innså at den hvite mann var på ugjenkallelig tilbaketog i Østen. Noen år senere sa den berømte tyske general Heinz Guderian:

«Er det ikke åpenbart at vi må ta opp til overveielse hvorvidt opprettholdelsen av den europeiske maktstilling i det fjerne Østen er av større betydning enn å forsterke de europeiske og afrikanske posisjoner.» Og han satte opp dette program for Europas redning: «Konsentrering av alle vesteuropeiske krefter i det avgjørende område, etter min mening Vest-Europa, ofring av framskutte posisjoner som forbruker altfor store krefter uten effektivt å forbedre Vest-Europas resurser.» Og i tillegg til dette foreslår han utvidelse av de vesteuropeiske operasjonsbaser gjennom å innlemme det afrikanske område i det europeiske forsvar.

Nå er vel kanskje ikke en tysk generals ord god latin i vesteuropeiske ører, men han får allikevel tilslutning av den amerikanske øverstbefalende i det vest-europeiske forsvar, general Eisenhower, som uttrykkelig sier at Vest-Europa er det kritiske punkt, hvor det er bruk for amerikanske tropper. Og så kommer den engelske facistleder, Oswald Mosley, med sitt europeiske program hvis punkt 1 lyder: «Hold Europa — forlat Asia.» Han får tilslutning av general Smuts etterfølger i Syd-Afrika, dr. Malan som sier: «Europa bør så langt

det er nødvendig trekke seg ut av Asia. La Asia være asiatenes. La dem selv ordne sine problemer. Jeg er så formastelig å si at hvert land må få velge sin egen styreform og ideologi uten innblanding fra noe annet land. Om Russland eller Kina vil være kommunistisk, la dem da få være det.»

Vi har sammenstillet disse uttalelser som er forbausende overensstemmende. Og det er en høyst broget forsamling som kommer med dem: Den britiske samveldeimperialist Smuts, den sydafrikanske boernasjonalist Malan, den antifacistiske korsfarer Eisenhower, den tyske Hitlergeneral Guderian og den britiske facist Mosley. Det må ryste vestdemokratene i all deres selvgodhet å konstatere dette. — Disse tapre tinnssoldater på den vesteuropeiske propagandafronten fra den annen verdenskrig kan selvsagt vanskelig forstå og forsone seg med en slik erkjennelse, og for å bruke et ord fra svensk «Dagsposten»: De hensettes helt naturlig i «tjutande der-vishraseri» ved den blotte tanke på noe sådant.

Et uttrykk for dette finner en også i Labour-organet «New Statesman and Nation» som heller vil at verden skal forgå enn at man skal søke å redde den

ved de eneste mulige midler: — Opprustning av Japan i øst og av Tyskland i vest, noe som uttrykkes slik av Mosleys organ «Nation»: «I Asia som i Europa må det bli en fullstendig omlegning av den siste tids politikk og det ligger i amerikanernes makt å gjennomføre de for en fredelig løsning nødvendige justeringer.» Men «New Statesman and Nation» mener noe annet: «Vårt krav at amerikanerne skal oppgi sine strategiske fordeler i Formosa blir overbevisende bare hvis vi tilkjennegir vår redbonhet til å avstå fra de strategiske fordeler ved å rekruttere og oppruste tyske divisjoner for Vest-Europas forsvar. Vår fordømmelse av den amerikanske hjelp til Chiang Kai Shek og Syngman Rhee klinger ærlig bare når vi slutter med å oppmuntre nasjonalister og militarister i Vest-Tyskland til å tro at de snart skal få anledning til å vinne tilbake de tapte tyske provinser i øst og døde Wrocław om igjen til Breslau. Vår slutsats er klar: Hittil har det britiske samvelde dristig spillet sin rolle som megler i de asiatiske spørsmål og med rette risikert et brudd med USA for å nå dette mål. Men forat vår politikk skal bli effektiv og forat vi skal kunne vinne tilbake den støtte fra den amerikanske liberalisme,

som vi har tapt i de siste måneder, må vi tillempe disse prinsipper på samme måte i Europa.»

Dette er den virkelige vesteuropeiske Dunkerque-tenk. Det er ikke nok å rømme Korea og Formosa i Asia for å blidgjøre kommunistene i det fjerne østen. Nei, for å holde Kreml i godt humør må en liknende reträtt gjøres i Europa. Dette er svaret på parolen fra Eisenhower-Mosley-Guderian: Forlat Asia, hold Europa! Og svaret er: Røm både Asia og Europa!

Dette er altså den største selvooppbyggelses program for dem som heller vil se at verden forgår enn at den skal kunne reddes ved tysk-japansk hjelp. Vår egen forsvarsminister og vår egen utenriksminister grenesen da de måtte forkynne de gikk med på tysk opprustning i sitt hjerte ville de vel ha Dunkerque, men uten å våge å si det i en så alvorlig situasjon som den vi er oppe i og fordi vår allmektige hjelper USA har sagt greit ifra. Men — Kreml ler, for Kreml kjenner sine pappenheimer. For disse er ferdig med slagsmålet om sine vestdemokratiske ideer har kanskje Kreml ordnet opp både i Asia for asiaterne og Europa for kommunismen. Og da vil endelig også våre egne frontkjemperes innsat ha vært forgjeves.

Avisen norsk Okkupasjonshistorie, 2014

Er erkjennelse mulig?

Hr. Anders Lange

Jeg har lest Deres artikkel i «8. Mai» nr. 5 under denne overskrift og er meget skuffet over Dem. Deres hensikt: å prøve å danne en bro mellom oss pariaer og bødlene, e rsikkert både menneskelig og god. Imidlertid er det så meget i Deres artikkel som etter min oppfatning er direkte misvisende, at jeg ønsker å imøtegå Dem. Det jeg skriver er selvsagt min egen private oppfatning, og det er som tidligere tjenstemann i NS og frontkjemper jeg ønsker å si min mening.

De angriper P. Harsem for hans innlegg om krenking av grunnloven og mener at Harsem, og likedan jeg selv, i dette tilfellet, sitter i glasshus. De tar feil, herr Lange. Det er nok delvis riktig når De sier at Quisling — og vi — hadde et statsforfatningsideal som var et brudd på Grunnloven. Vi ønsket nok en endring av loven, men vi ønsket ikke å endre lovens ånd, enten De tror det eller ikke. Det vi ville endre, var en del av Grunnlovens paragrafer fordi disse er både feilaktige og antikvariske i dag. Dette innebærer som sagt ikke noen mistillit til Grunnloven i seg selv. Anden som denne loven bygger på, ville vi være de siste til å forkaste. Men like vanvittig er det å holde på en lovs paragrafer for lovenes egen skyld — i den tro at de vil kunne dekke alle framtidens krav, som det var av tyskerne å tro at deres statsform var den eneste riktige for alle tider. Loven er nå snart 150 år gammel, og utviklingen i samfunnet fordrer en tilsvarende utvikling i lovverket. Det er på en gang loven som skal tilpasses og endres etter samfunnet og ikke omvendt. — Og nå er vi ved poenget, herr Lange. Selv om Harsem måtte ha ønsket en endring i lovparagrafene, ville han aldri ha krenket de lover han selv forfektet og bygget sine handlinger på. Det er det myndighetene har gjort og frameis gjør. Dessuten kan en i samme forbindelse nevne at Harsem i dette tilfellet hver

ken appellerer til seg selv eller meningsfeller — som forbannet til sine meningsfeller, men til de myndigheter som både forfekter loven og bruker den. Hva han måtte ha ment er uten betydning i dag. Han har samme rett som andre til å peke på at myndighetene bryter sine egne ord (lover).

Vi sto tross alt på helt forskjellig standpunkt, herr Lange, når De bygget Deres syn på en nesegrus beundring av det som er engelsk eller amerikansk. Historien hadde lært oss noe annet. Den avguden som Deres meningsfeller har, i alt som er engelsk og i vår «demokratiske» statsform av i dag kunne og kan i hvert fall ikke jeg dele. Når «demokratier» må gjennomføres med våpenmakt (av dem som ønsker dem for sin egne økonomiske interesser), er deres dager talte. Å holde på en statsutforming som for lengst har overlevd seg selv, og som ikke en gang er noe i nærheten av det det hevdes å være er et sikkert tegn på at ett eller annet klikker i selve folkebevisstheten.

De liker sier De like ut at norske soldater går i et fremmed lands uniformer og står under et fremmed lands administrasjon. Kjenner De begrepet «husmann», herr Lange? De har sannelig kommet langt bort fra den Anders Lange jeg beundret i 30-årene for hans norske ånd. Og De gjør nok en vesentlig feil ved å sammenlikne dette med oss frontkjempere under krigen. Vi likte nemlig ikke å gå i tyske uniformer, og det var bare en alvorlig henstilling fra ansvarlige offiserer som hindret at Den norske Legion ble oppløst fordi vi av disse grunner ikke likte å avlegge soldaterløftet. Konsekvensen for landet — og ikke minst for Dere jøssinger — var det som beveget oss til å fortsette tross de brutte tyske løfter. Og det er ikke skryt når De får vite at dette kompromiss var det som skaffet Dem 2 av 3 brød de spiste under krigen. Vi følte tross alt større ansvar for Dem og Deres

oss og arresterte oss etterpå enn Deres rømte «helter» i London gjorde. Som tjenestemann i ble gjort for å få løslatt politiske fanger — men hvem gjorde det fra tilsvarende kretser i 1945 og utover?

Vi mente et forent Europa under tysk førerskap var bedre ett under engelsk eller russisk. Det kan De nok ha rett i. Men det var hverken begrunnet i nesegrus Tysklandsbeundring — eller en Hitlerdyrkelse som kan sammenliknes med Churchill-idealet. Vi valgte Tyskland fordi dette er det eneste naturlige europeiske sentrum, og dertil — vel å merke — selv ville måtte bære de største byrder ved å forsvare Europa mot øst. Vi var klar over at England aldri ville kunne makte den oppgaven. Et eneste blikk på kartet er nok til å overbevise seg om det. Andalsnes, Narvik, Steinkjær etc. var heller ikke gått i glemmeboken. Kanskje det etter hvert også er gått opp for Dem likesom for Churchill. Nå trenger han igjen tysk (og norsk) blod for å forsvare — ikke Europa i seg selv — men engelske interesser i Europa og for å holde flybasene lengst mulig borte fra hans egen øy. Framtidens historie vil nok en gang sette det riktige kors over «europeeren» Churchills grav. At than og Roosevelt har ansvaret for at Europa i dag er åpen mot øst — det må vel til og med Ola Nordmann kunne forstå. Og den polske korridor, som i 1939 var grunn nok til å kaste Europa ut i en ny verdenskrig, er den ikke det nå? Eller Balticum, Petsamo osv. osv.? Det må sannelig være meget vanskelig å holde en storkurs for de ærede jøssinger.

De vil gjerne ha oss til å slåss igjen, herr Lange, og det forstår jeg så utmerket. Men det er en ting De glemmer likevel. En slåss nemlig ikke med glød og kampmot uten idealer og illusjoner. En kjemper ikke mot noe, men en kjemper for noe som en er glad i og setter over alt — ja over ens eget liv. De kan da vel i anstendighetens navn ikke vente at vi skal ha mange illusjoner igjen i dag. Mener De virkelig at vi skal sette vårt liv inn i kampen for et «demokrati», som har gjort sitt ytterste og

Gode bøker og bokpakker,

ca 1/3 pris.

Av vårt restopplag selges til sterkt reduserte priser, enkeltvis eller i bokpakker, de fleste innbundet:

Romaner o. l.: Welle-Strand: Løgnens tre. Laup: Mennesker. Balsmo: Øya utenfor. Balsmo: Byen vokser. Collander: Korstoget. Bratt: En kan ikke gå fri. Horde. Macdonell: Jeg. Angelo Gatti: Ilja og Alberto.

Reiseskildringer o. l.: Heck: Dyrefangst under Afrikas sol. Stuben. Karavanen ved den Persiske bukt. Gorboe: Det tapte paradisi. Folgerø: På vikingeferd med «Roald Amundsen».

Gutte- og ungdomsbøker: Bruse: Stifinnere. Steuben: Manitos sønn. May: Inkaens testamente, 2. bind. May: Skatten i Sølvsjøen, 2. bind. De Gislumberti: Ståldukken. Steuben: Karavanen ved den Persiske bukt.

Barnebøker: Arneberg: Til Telemark med Kari og Knut. Moa: Norske eventyr. Paulsen: Gullfolket og andre eventyr. Ruud: Lykken kommer. BOKPAKKER av ovenstående:

A: 4 romaner o. l. kr. 11,—.
B: 4 reiseskildringer o. l. kr. 13,—.
C: 4 gutte- og ungdomsbøker kr. 11,—.
D: 4 barnebøker kr. 8,—.
A+B: kr. 22,—.
C+D: kr. 17,—.
A+B+C+D: kr. 36,—.

Alt sendes portofritt mot forskudd eller oppkrav. Prisliste tilstilles på anmodning.

A.s. Bokformidlingen,
Av.rom 9, Homansby — Oslo

Bokagenter

antas til salg av våre gode bøker til sterkt nedsatte priser. God provisjon.

A. s. Bokformidling,
Av.rom 9, Homansby, Oslo

Avisen.

NÅ MA DET ENGANG bli slutt på denne ynkeligheten at man «tør ikke å abonnere på «8. Mai» for at ikke postbudet eller andre skal få noe å henge seg i.»

Tør du ikke å hevde din egen rett overfor dem som har forgrepet seg på deg og ditt, ja, da har du til samme tid stemplet deg selv som en livsvarig slave for andres meninger. Da har du overgitt deg på nåde og unåde til dine motstandere. Da har du ikke lenger krav på å ha noen

Flettverksgjerder

leveres i maskestørrelser 20 — 40 — 50 og 60 mm i alle høyder inntil 3 meter. Da etterspørselen er stor vil det være i Deres interesse å bestille straks. Skriv. Vi svarer omgående.

GJÆRDEFABRIKKEN «GREL»
Thor H. Sandorf
Kolbotn

Fullt voksen gårdskar

samt GARTNERMEDHJELPER med god øvelse, får post straks over påske. Benkedrift og friland samt frukt. Kost og losji. Søknad med attestavskrifter samt lønnsforlangende sendes
OLAF BERGFLØDT,
Nordre Renskaug, Lier

Produsenter

Agenturfirma i Oslo ønsker forb. med produsenter etc. Alt har interesse. Bill. mrk. «Provisjonsbasis», nr. 87.

Såfrø tilsalgs

Havre «Sol II» spirer 98 %, Bygg «Herse» sp. 91 %. Gule erter «Torsdags» sp. 95 %. Hvete «Diamant II» sp. 99 %. Beiset og renset, fri for fusariumsmitte.

PER LIE, Kapp, Ø. Toten

Husholderske

i satt alder, søkes av ungkar på trivelig gård i Vestfold. Må være villig til å stille noen dyr, og ellers forestå husholdningen for 1 a 2 personer. Tidligere NS foretrekkes, men ingen betingelse. Snarlig tiltredelse. Oppl. og lønnsforlangende. Bill. mrk. «Landsens kvinne nr. 95».

Dimisjonshøvel

Hvem har en brukt, men brukbar dimisjonshøvel 60 a 70 cm. høvelbredde, å selge til en som står aldeles oppradd. Send bill. snarest til dette blads ekspedisjon under bill. mrk. «Dimisjonshøvel nr. 96».

Liten leilighet

søkes til min datter og hennes 2 barn som kommer fra Tyskland. Opphold her ca. 1 år. B. m. «Land ell. by nr. 99».

N.S.-kvinne

som er interessert i å drive pensjonat søkes. Alder 45—55 år. Brev uten foto besvares ikke. B. mrk. «Framtid nr. 98».

PENGER — PENGER

Dyktig forretn.mann ønsker lånt 5—8000 kroner, snarest. Gode inntekter. Betryggende sikkerhet. Bill. mrk. «Landssviker» nr. 85.

Bekjentskap.

Bondegutt, 25 år, ønsker bekjentskap med en landsjente som er ærlig og har humor. Bill. mrk. «Påske» nr. 84.

Arbeid — bestyrelse.

Arbeid på eller bestyrelse av gårdsbruk ønskes av en med gårdsbruk erfaren og pålitelig mann. Bill. mrk. «Sør-øst-vestland», nr. 83.

Hjelp i huset

søkes av eldre ektepar. E. Grill Fasting, Våler i Solør

Wie dumm haben wir gehandelt

— Forts. fra side 1 —

er komediespill. Vi lar oss ikke lenger bløffe av den storstilte iscenesettelse. Man henger de beseirede fordi de er beseiret! Dermed

Sultens norsk Okkupasjonshistorie, 2014

er komediespill. Vi lar oss ikke lenger bløffe av den storstilte iscenesettelse. Man henger de beseirede fordi de er beseiret! Dermed basta.

Alle rett-tenkende mennesker må innrømme for seg selv, at man kan bebreide de allierte ledere for likeså alvorlige forbrytelser som dem man anklager de beseirede for. Fosforbombene var ikke bedre enn konsentrasjonsleirene. I meneskehetens øyne har den amerikanske domstolen som dømte Göring ikke mer autoritet enn en tysk domstol som hadde dømt Roosevelt. En domstol, som selv lager sine lover etter at retten er satt, tilhører den grå oltid. Ikke engang på Chilperichs tid for fjorten hundre år siden våget man seg til å dømme slik! I sannhet: det ville vært mye ærligere å innrømme at man «dømte» etter prinsippet: makt er rett.

Det lyktes for Nürnbergdommerne å lage seg om til en forsamling av negrer i stive snipper. Jo, det er fine utsikter for sivilisasjonen i framtiden! Det er som en maskerade, ja som et maskeritt: Herrene er forklædd som dommere, de har for syns skyld påtatt seg en alovrlig mine, istedetfor parykker bærer de hodetelefoner, de ser ut som patriarker der de leser av sine papirer.

Men i virkeligheten er de bare negerkonger med negerjustis. Inntil annet enn negerkonger, forklædt som «dommere», pent antrukket på moderne vis. Og ikke desto mindre: I den ærverdige rettssal fornemmer man dumpe lyd av krigstrommer fra urskogen. At ingen av disse herrer har forstått, at nettopp gjennom deres dommervirksomhet renvasker de mennesker som det ellers ville vært omtrent umulig å forsvare! Millioner av tyskere fikk gjennom Nürnbergprosessen både grunn og rett til å forakte seierherrene. Göring, den gamle skjelm, visste så inderlig godt at dommerne i sitt innerste ga ham rett i alt, fordi også de — sitt dommerskrud til tross — i virkeligheten hyllet den sterkeste rett, akkurat som han selv hadde gjort det. Göring mottok dommen med et smil som fortalte at han nok var klar over hvem som var den virkelige skyldige.

Dog, det er ikke i første rekke forholdene omkring denne rettskomedie som interesserer oss. En stor del av den offentlige mening, deri innbefattet en del av den amerikanske presse, er i dag på det rene med at det var et politisk feilgrep av de amerikanske ledere å dømme de tyske. Men det var allikevel bare ett feilgrep — blant mange andre.

Det interesserer oss i grunnen mindre at Nürnbergdomstolen avsa summariske dommer. Hva som er mye viktigere og hva vi med ettertrykk bebreider dommerne i Nürnberg er, at de ikke nøyet seg med å avsi summariske dommer, men at de attpå til

fordristet seg til å gjøre krav på å bli betraktet som virkelige dommere. For det protesterer vi i mot! Vi vil i denne bok nærmere undersøke hva det er som gir dem rett til å kalle seg dommere. Det er ikke det at vi ønsker å trekke for sannhetens domstol de amerikanere som begikk den bommert å dømme den tyske statsmann som undertegnet kapitulasjonsavtalen sammen med dem. Det vi ønsker er å oppfordre verdens samvittighet til å ta stilling til saken.

Fordi Nürnberg-dommerne selv påstår at de representerer den personifiserte sannhet, skal vi en stund late som om de virkelig var vise menn. Og fordi de selv sier at de er loven, vil vi et øyeblikk betrakte dem som lovgivere. I følge med herrene Shawcross, Justice Jackson og Rudenko vil vi derfor trenge inn i det land hvor den nye tids rett er å finne «Det forfjettede land».

Ja, dette var litt av hva den framstående franskmann har å si om saken. Kan det være tvil om at den offentlige mening over hele den siviliserte verdens etterhvert vil erklære seg enig i disse synsmåter?

Det er det samme «rettsoppgjør» som av seierherrene er satt i gang i alle beseirede land og mot alle «uønskede personer». Det er de samme krefter som står bak og har satt det i scene. Påskuddene for «domfellelse» varierer med de «lokale forhold». I enkelte land er man «krigsforbryter og nazist», i andre «landssviker og nazist» o.s.v. Arbeidet for full oppreisning er derfor ikke bare et nasjonalt spørsmål, men like mye et internasjonalt. Det gjelder at alle som har fått føle etterkrigstidens negerjustis på pelsen arbeider for saken, uansett i hvilket land han bor. Og dette strev skal kronas med hell! Vi ser tydelige tegn i sol og måne på at sannheten på dette punkt skal seire til slutt.

Hroar Hovden

vel i anstendighetens navn ikke vente at vi skal ha mange illusjoner igjen i dag. Mener De virkelig at vi skal sette vårt liv inn i kampen for et «demokrati», som har gjort sitt ytterste og ennå noe til for å forsikre oss og stemple oss som forbrytere. I russiske graver ligger det hundrer av våre beste kamerater som døde med Norges navn på sine lepper. Hånt og foraktet er de blitt. Ville det ikke være å svikte våre menneskelige idealer — som vi måtte ha igjen — å slåss for dem som hante den fedrelandsfølelse de viste? — Kanskje vi kommer til å gjøre det likevel, men det blir hverken på kongelig oppfordring eller på en ordre av det plutselig så nasjonale og forsvarsvennlige Arbeiderpartiet. Gjør vi det, blir det etter eget fritt valg — og for å forsvare våre egne. — Noen propaganda i den anledning har ingen hensikt. La oss da først se at de som allerede er falt i denne kampen får den oppreisning de fortjener — sitt monument side om side med dem fra den andre leiren som falt for sin overbevisning. Med dem mener jeg de som falt og ikke selvmordsofrene fra Skottland som fyller de imponerende bautasteinene rundt omkring i vårt land.

De tror kanskje jeg er blitt kommunistvennlig etter dette. Nei, jeg er en av de få tusen som aldri har vært det. Fra fengselsvinduene så jeg selv den 17. mai 1945 de russiske bannere langt foran i folkeetoget — som De sikkert selv deltok i — og jeg leste lovtalene (også av kronprins Olav) over våre store allierte og gode venner i øst. Vi har da i hvert fall den store styrke bak oss at vi aldri har behovd å skifte kappe etter som vinden blåste, herr Lange. Vi ønsker så visst ingen russisk besettelse, men for Dere kan det vel ikke være så mye verre at Norge får lide den samme skjebne enn det har vært for alle de land som Dere har gjort Deres ytterste — i hvert fall i tanker og ord — for å skulle få den. Og så vil De at vi atter skal trekke i våpenkjolen for å forsvare Deres kjære «demokrati» og ofre vårt liv for det — mens dets ansvarlige ledere kan rømme seg til en ny helteglorie og æreslønn.

De har nok rett i at Dere — og dessverre også vi — ligger som Dere har redet. Hvis vi ikke vil ofre oss for Dere igjen, får vi vel skylden for det også. Vi snikmyrdet på begge sider under krigen, sier De. Gjorde vi det, herr Lange? Nei, ærlig talt den ære skal Deres leir få beholde alene. Jeg kjenner i hvert

fall ikke til at noen er blitt snikmyrdet av NS. At et NS-mediem nok kan ha begått en forbrytelse, har intet med de legaliserte snikmord å gjøre som ble foretatt på NS-folk. De må ikke blande kortene, herr Lange. Æresden om æres bør, og selv om De ikke lenger ta hatten av for Asbjørn Sunde og Gulosten, så har disse herrer all den almene tillit som Deres samfunn kan vise dem. Dere har selv trukket opp linjen for den krigen Dere venter — og De må sannelig ikke bli forundret om vi tidligere NS-folk og frontkjempere — beromen i samfunnet — vanskelig kan greie å holde takten i dansen og forstå rytmen. Vi er nok ennå glad i landet vårt — fjellene, skogen og ensomheten — men vi forakter folket. Det er det mest iøynefallende resultatet av hetsen mot oss. Og så velger vi den eneste naturlige løsnin-

«Kunne jeg bare få avisen i lukket omslag», sier noen.

Herregud, bli nå ikke latterlige! Hva er det som kan skremme folk slik ned i støvlene? Det å hevde sin rett har alltid vært ansett som ærlig manns ferd. Mens det å bøye seg for urett har vært sett på som noe foraktelig. Det er en dårlig sjelefred en kjøper seg ved å trekke i feighetens uniform.

Jeg har stått utenfor avis-kiosker og sett på folk. Øynene har hengt ved utstillingsnummeret av «8. Mai». Det vises utenpå dem at de gjerne hadde kjøpt avisen. De tør bare ikke — for kioskdamsens skyld. I stedet grafser de til seg av all den glørete magasinlitteraturen som oversvømmer oss hver eneste uke.

La det nå bli en slutt på dette tøvet. Tegn øyeblikkelig ditt abonnement og regn deg selv som et voksent, anstendig menneske. Få dine kjenninger til å gjøre det samme. Fem tusen nye abonnenter vil åpne avisen store, nye muligheter. Til glede for oss alle.

Rist dine betenkeligheter av deg! Vær med og bygg opp vår egen avis! Tegn deg som fast abonnent! Gjør det i dag!

H. G.

fall ikke til at noen er blitt snikmyrdet av NS. At et NS-mediem nok kan ha begått en forbrytelse, har intet med de legaliserte snikmord å gjøre som ble foretatt på NS-folk. De må ikke blande kortene, herr Lange. Æresden om æres bør, og selv om De ikke lenger ta hatten av for Asbjørn Sunde og Gulosten, så har disse herrer all den almene tillit som Deres samfunn kan vise dem. Dere har selv trukket opp linjen for den krigen Dere venter — og De må sannelig ikke bli forundret om vi tidligere NS-folk og frontkjempere — beromen i samfunnet — vanskelig kan greie å holde takten i dansen og forstå rytmen. Vi er nok ennå glad i landet vårt — fjellene, skogen og ensomheten — men vi forakter folket. Det er det mest iøynefallende resultatet av hetsen mot oss. Og så velger vi den eneste naturlige løsnin-

Dyktig forretn.mann ønsker lånt 5—8000 kroner, snarest. Gode inntekter. Betyggende sikkerhet. Bill. mrk. «Landssviker» nr. 85.

Hjelp i huset

søkes av eldre ektepar.

E. Grill Fasting, Våler i Solør

Da visste jeg —

— Fortsatt fra side 1 —

framla beviste riktigheten av hans påstand, holdt den daværende norske regjering det hensiktsløst å forfølge saken videre. Dette førte til at Quisling gikk ut av regjeringen. Han dannet sitt eget parti som en nasjonal samlingsbevegelse under navnet Nasjonal Samling, med et nasjonalt, kristelig, bondebetont og antikomunistisk mål. Bevegelsens parlamentariske innflytelse var liten, den rådet ikke engang over en plass i Stortinget. I tidens løp vant Quisling stadig flere tilhengere og hadde især tilslutning fra bøndernes og studentenes rekke.

Ved utbruddet av den annen verdenskrig var betydningen av Norge for krigføringen opplagt, og begge parter traktet etter å hindre motparten i å dra nytte av Norge økonomisk og strategisk. I nødsfall måtte man trekke det inn i sitt eget maktområde. Det var øyeblikket da Quisling skulle tre inn i den store politikk.

Det er betegnende for den tyske tospaltethet i utenrikspolitikken, at de første tråder fra Tyskland til Quisling ikke ble spunnet fra Riket og dettes offisielle diplomatiske representan-

gen på spørsmålet. Vi velger fred for oss selv fra samfunnets side. De som bukket under i kampen roper sitt varsko, og de er oss kjærere enn alle Dere andre. — Når jeg retter dette svaret til Dem, herr Lange, er det fordi De er et svar verd. Selv om folkeforakten blant oss er stor kan vi da ennå velge oss ut enkelte mennesker som vi ser opp til og respekterer — like mye fra Deres leir som fra vår egen. De har i hvert fall gjort et ærlig forsøk på å se lengere og dypere enn den store, grå sauen — Ola Nordmann. — Og selv om vi er bitre, er vi likevel ikke hatefulle. Det kan De i hvert fall trøste Dem med. Et aldri så lite håp har vi kanskje ennå — men det blir mindre for hver dag som går — og det er i hvert fall ikke Deres skyld.

M. Ø.

ter, men fra politikere og parti-byråkratiet. Og dette faktum måtte i tiden som kom hemme hvert skritt Quisling tok. Etter Norges besettelse leiret seg da tungvekten av den tyske innflytelse på de offentlige statsfunksjonærer og nå optrådte de forskjellige sivile og militære myndigheter som mer eller mindre autoriserte underhandlere overfor Quisling. Og mellom disse enkelte kretser med deres motstridende interesser og hensikter er da Quisling blitt revet hit og dit. Sikkert har disse tingene i siste omng ikke hatt vesentlig innflytelse på forløpet av hendelse i Norge, som var avhengig av krigens utvikling. Men den som vil bedømme Quisling må kjenne disse forholdene og ta dem i betraktning, for de har sterkt mørklagt hans politikk og hans stilling i den norske offentlighet. Quisling var selv fullt klar over dette. Jeg har kort før krigens avslutning hørt bitre ord av hans munn om disse forholdene.

Den tyske ledelse hadde tatt med i beregningen den muligheten, at de allierte ville resette Norge og forberede seg på å hindre dette. Så lenge Norge kunne og ville forholde seg nøytralt var det ingen grunn for Tyskland å gripe inn. Men i det øyeblikk det ble sikkert overbevist om at de allierte ville bevirke seg Norge, måtte det med alle midler forsøke å forhindre det. Quisling hadde høsten 1939 besøkt Hitler for å bevege ham til å slutte fred med England. Allerede tidligere hadde han sendt Chamberlain, som han kjente personlig et langt telegram for å bevege ham til å innlede fredsforhandlinger. Det er sannsynlig, at ved dette besøket var det blitt tale om muligheten av en engelsk invasjon i Norge, så meget mer som Churchill senere i en offentlig tale i sine memoarer har innrømmet, at det allierte krigsråd hadde besluttet å besette Norge og hadde forberedt dette og dermed provosert den tyske motaksjon.

Nordnørspostens Trykkeri

Oslo kommune dømt til å betale 15.000 kroner

Nå blir regningene etterhvert lagt på bordet

En avgjørende dom for alle som har fått skade på innbo «under rettsoppgjørets verdige og beherskede gjennomføring»

Det er dessvære en altfor velkjent sak at det så å si har vært umulig for tidligere NS-folk å oppnå medhold innen rettene når de har sett seg nødt til å saksøke det offentlige for skade som er påført dem under oppgjørets «verdige og beherskede» gjennomføring sommeren 1945 og senere. Så vel Justisdepartement som Forsvarsdepartement har jevnt over hatt det travelt med å fralegge seg et hvert ansvar for de tyverier og skadetilføyelser på innbo o. l. som de armbindsutstyrte og uniformerte offentlige hjelpeorganer gjorde seg skyldig i den gang. Hundrevis av familier har — uten å være pålagt noe økonomisk ansvar for sitt NS-medlemskap — fått igjen sitt beslaglagte innbo i en kriminelt redusert tilstand, ja, i mange tilfeller er det bare brøkdeler av det opprinnelige registrerte som er kommet for en dag igjen. Kostbare og brukbare ting har vært «spurlos versenkt».

Den 7. februar i år ble det imidlertid ved Oslo Byrett under administrasjon av byrettsdommer Bjarne Didriksen avsagt en dom som vi må oppfatte som en lysning i den rådende forvirr. om det offentliges erstatningsplikt. Saken var anlagt av en tidligere NS-frue mot Oslo kommune, og gjaldt erstatning for totalødeleggelse av hennes innbo under den lagring som løsevernet og senere Oppgjørskontoret i Oslo hadde tatt seg myndighet til.

De kommunale myndigheter dynget selvsagt dommerbordet fullt av unnskyldninger og den ene merkelighet overgikk den andre. Løsøreavdelingens tidligere sjef rev eksempelvis av seg — og i skriftlig form — følgende moromhet: «Det synes meg klart at Løsøreavdelingen ikke var forpliktet til i hver enkelt tilfelle å gå til inngående undersøkelser om hvorvidt ryddiggjørelsen var juridisk berettiget.» Nei, noen slik plikt følte man seg sikkert ikke tynget av. Hvert et frugg av hensyn og betenkeligheter svant når man sto overfor et NS-medlems eiendom! Da var det bare å kile på. Fanden spare! Helt frie hender mente man å ha der hvor vedkommende var anbrakt i varetektsarrest. I så fall ble vedkommende katalogisert som «forsvunnet»!

I byrettsdommens premisser heter det:

«Fru N.N. var ikke forsvunnet. Hun var tvert i mot arre-

uanmodet tar seg av på en annen vegne. På grunnlag av de faktiske opplysninger, som foreligger i denne sak, finner retten å måtte gi saksøkeren medhold i den påstand, at kommunen er erstatningspliktig.

Men det er ikke så enkelt å fastsette erstatningens størrelse. Som folk flest hadde fru N. N. ikke på forhånd liggende noen fortegnelse over sitt løsøre. Den liste som hennes prosessfullmektig 13. november 1947 sendte kommunens oppgjørskontor m. fl., er satt opp etter erindringen. — støttet til de sørgelige rester av hennes tidligere løsøre. Noe mere bevis kan hun vanskelig skaffe på dette punkt. Kommunens folk har selv forspilt adgangen til å bygge på et solidere grunnlag, ved at man unnlot å sette opp noen fortegnelse og vurdering, da man tilegnet seg gjenstandene. Det er under hovedforhandlingen i saken brakt på det rene, at brannpolisen på det i leiligheten værende løsøre lød på kr. 15.000,— — femten tusen kroner. Det er ikke alminnelig å brannassurere løsøre for dets toppverdi. Antakelig har løsøret vært atskillig mere verdt enn de nevnte tusen kroner. Men iallfall finner retten å kunne regne med minst dette beløp. Når

man sammenholder polisesummen med den framlagte spesifikasjon av løsøret (Bil. 1 ad dok. 13) og de i prosessfullmektigens brev av 13. november 1947 anførte vurderinger, — som ikke i noe vesentlig punkt er motbevist, synes det rimelig å avrunde erstatningsbeløpet til kr. 15.000,—.

Retten går da ut fra — etter de under saken framkomne opplysninger — at det som var igjen av løsøret, da det ble stillet til fru N. N.s disposisjon, var praktisk talt verdiløst.

Subsidiært har kommunen gjort gjeldende motkrav for transport og lagring. Slik som kommunens folk har latt disse tiltak utføre, synes det ikke berettiget å imøtekomme dette. Det er jo nettopp den ansvarsløse transport og lagring, som er grunnlag for erstatningsansvaret, og det ville da virke noe ulogisk om disse virksomheter allikevel skulle bli betalt. Retten kan derfor ikke imøtekomme dette. —

Da fru N. N. stort sett har fått rettens medhold helt ut, mener retten at kommunen bør erstatte henne hennes prosessomkostninger, som settes til kr. 600,—.

Dommen ble altså lydende på kr. 15.000,— + saksomkostninger. Som det vil sees var dommeren selv klar over at erstatningsbeløpet lå i underkant av hva det burde være, men i mangel av andre dokumentariske bevis måtte han henholde seg til brannassuransen.

Den kritikk som de offentlige forvaltningsmyndigheter får gjennom den her refererte dom er i høyeste grad interessant og vil sikkert leses med stor oppmerksomhet av mange som befinner seg i samme stilling som fru N. N. Trass i alt er det blitt en åpning i nåleøyet!

Avd. E.

Justisministeren —

— Forts. fra side 1 —

ingen er mere blind enn han som ikke ønsker å se

Uten oss!

Daglig leser vi om hvor viktig det er for det norske militærvesen å skaffe seg brukbart befall — både høyere og lavere grader. De tilstander våre styresmakter har brakt oss opp i synes ikke å virke særlig tiltrekkende på ungdommen lenger. Det ser ut som det truende uvær har betatt noen hver av dem lysten til å dekoreres med stjerner og bånd.

Det yntes om at endog våre æreskjeldte og nedrakkede frontkjempere — om de ikke har vært særlig vel anskrevne i samfunns- og arbeidslivet ellers de senere år — kanskje kunne være brukbare som dekketropper og sonoffer for Gundersen & Co.s retretter. —

Vi som nå i snart 6 lange og pinefulle år har kjempet for vår eksistens, forfulgt av en oppfanatisert folkefront, assistert av politi og rettsvesen, har i fullt mon fått føle hva det vil si å være syndebukker for makthaverne i et vestlig demokrati.

Det samfunnssystem som i dag bærer ansvaret for utviklingen både her hjemme og ute i verden og som vi føler som en tyvangs og undertrykkelsens og urettferdighetens eksistensform, representerer i sin nåværende form neppe noe vi NS-folk frivillig forsvarer. La det ikke herske noen tvil om dette hverken innenfor eller utenfor våre rekke.

Vi tror neppe der er særlig mange hverken av frontkjempere eller andre NS-folk som føler noen særlig takknemlighet eller noe utpreget ønske om å ofre liv og lemmer for vår høyt elskede justisminister eller hans kolleger.

Skal vi nå endelig tvinges til å ta vår stilling opp til overveieelse, må det bli som et enstemmig mistillitsvotum til makthaverne i dag. Den som har spist av blikkfatet bak piggråden, og bare den som gjennom politistatens utpekulerte metode er blitt berøvet sitt ansikt og sin ære og sett sine ærligste og oppriktigste idealer trukket ned i rennesteinene, vil i det lengste betakke seg for å tiltre noe som kan mistenkes for å være et forsvar til systemets forlengelse.

At de som har ødelagt våre hjem og ranet vår eiendom — resultater av et helt livs ærlig slit, nå finner å ha fått noe å forsvare, kan vel så sin sak være, men at vi som er satt utenfor på en så fornedrende måte, skulle være noe særlig begeistret for å godta en

noen bedre grunn enn den makthaverne stiller opp som samlingsmerke.

Den fred og den frihet som vi i dag er velsignet med, kan vi godt forstå fordrer både forsterket politi og bajonetter, mens propagandaen daglig hamrer de fire friheter inn i den duknakkede og sammenpiskede menighet.

Om der mot formodning snart skulle dukke opp feite løfter om både amnesti og rett til å få bruke engelsk uniform — også for pariakasten — så er det vel neppe så svært mange av oss som vil føle seg særlig smigret av den grunn. De aller fleste vil nok kanskje betakke seg og føle seg sikrere uten den samme uniform når tiden kommer.

Det hagler daglig med greuel propaganda i norske demokratiske aviser, som forteller om redsler og alskens elendighet i landene der øst — om både politirassiaer, konsentrasjonsleirer, utrenskninger og hekseprosesser. Det er nesten som å oppleve på nytt hva «være egne» har budt sine slagne fiender her lenger vest i snart 6 år, bare med den forskjell at det her er «folkets rettsbevissthet» som krever det, mens det lenger øst skal være et utslag av antikrist og systemets indre svakhet, eller ledernes redsel for sin egen maktstilling.

Vi kjenner frontkjempere som har sittet i russisk krigsfangenskap i mange år, men som merkelig nok — stikk i strid mot all vestdemokratisk beregning og propaganda — er kommet godt og vel hjem igjen med både liv, helse og forstand i god behold. At det nok finnes frontkjempere og andre NS-folk som er sluppet ut av demokratiske norske konsentrasjonsleirer med livsvarige skader både på legeme og sjel, er vel ikke nettopp så populært å fortelle i Norge i dag, da en ensrettet «fri» presse er opptatt med svart-hvitmalning etter anglo-amerikansk oppskrift.

Det er vel ikke nødvendig å lete med lys og lykte etter historiske analogier. De melder seg villig praktisk talt hver dag, men om metodene øyensynlig er smittende like, så behøver de selvsagt ikke alltid å males så meget verre der øst enn her hjemme.

Burde ikke vi utstøtte oppriktig talt ta situasjonen med knusende ro nu, og la panikken få fortsette å gro bare der hvor den i dag hører hjemme — i rosenes leir. hos de ansvarlige? Det

UKEN

Den australske høyesterett har med seks dommerstemmer mot en kjent loven om oppløsningen av Australias kommunistparti for grunnlovsstridig. Loven ble som kjent vedtatt i oktober i fjor. (Politikken 10.3.51.)

Det amerikanske utenriksministerium er gått inn for å oppheve forbudet mot at amerikanske militære og sivile flyvemaskiner selges til Jugoslavia. (Berlingske Tidende 7.3.51.)

De sytten tyske generaler i Landsberg-fengsel, hvorav to soner en dom på livsvarig fengsel og de andre tyve års fengsel, «fører et langt fra ubehagelig liv» skriver brig. general J. H. Morgan i Daily Mail 9.3.51.

Den tyske fallskjermgeneral Ramcke som vakte oppsikt med sine uttalelser i Tyskland, hvor han besøkte sitt hjem og lot seg filme, er vendt tilbake til Frankrike og har stillet seg til rådighet «i bevisstheten om å være uskylldig». (Politiken 9.3.51.)

Marskalk Tito erklærte at Jugoslavia til å begynne med ikke vil innføre våpen fra Vestmaktene. Jugoslavia ville derimot være takknemlig for amerikanske levnetsmidler. (Europa-Kurier nr. 8. 51.)

Danmark vil stemme imot Tysklands gjenopptagelse i de europeiske sportsorganisasjoner, erklærte formannen for det danske ishockeyforbund, K. H. Tønnesberg, på en pressekonferanse i Palais des Sports i Paris.

Det fremgår forøvrig av pressekonferansen at Finland ennå ikke endelig har bestemt seg for sin stilling til spørsmålet, mens Frankrike var vennlig stemt for tanken om Tysklands gjenopptagelse og Sverige har besluttet seg til å stemme «ja»! (Politiken 10.3.51.)

Den italienske marskalken Giovanni Messe, som i 1945 var den kommandant som sist

de var anbrakt i varetektsarrest. I så fall ble vedkommende katalogisert som «forsvunnet»!

I byrettsdommens premisser heter det:

«Fru N.N. var ikke forsvunnet. Hun var tvert i mot arrestert. Det kunne ikke være noen sak på et hvilket som helst tidspunkt å oppspore hennes adresse. Hun hadde arvet leiligheten etter sin mor.

Denne leilighet var avlåst og ble forseglet 16. mai 1945. Moren hadde fått leiligheten på det meget plausible grunnlag at hun avsto 4 værelser mot å få 3 i samme strøk av byen. Det skjedde etter beslutning av de daværende myndigheter, som var de eneste hun kunne henvende seg til. Noen formell omgjøring av dette fant ikke sted. Ville man tatt fra morens arvinger den leilighet hun hadde byttet til seg, måtte det vært rimelig å overveie, om familien skulle få sin gamle leilighet — eller iallfall noe tilsvarende — tilbake. Men det skjedde ikke. Man ga 15. juni 1945 bare ganske uformelt en annen mann tillatelse til å flytte inn. Innflytting kan imidlertid ikke antas å ha forspilt noe av fru N. N.s løsøre. Det ble stående i samme leilighet i et avlåst og forseglet rom helt til 8. september 1945. Først fra denne siste dato kan ødeleggelsene antas å ha funnet sted. Da flyttet man løsøret til Drammensveien 20 uten å ta opp noen fortegnelse eller foreta noen vurdering. Senere flyttet man det til den ovenfor beskrevne kjeller i Solligaten 1, fremdeles uten noen fortegnelse. To år senere — 16. juni 1947 — ble der av en ukjent person «O. H. J.» satt opp en meget fullkommen liste over det man da fant på kjellerlageret.

I de hektiske maidagene i 1945 — og kanskje ut over sommeren — kan det innrømmes at Løsøreavdelingen hadde så meget å gjøre, at det må være den tilgitt, om ikke alt gikk knirkefritt. Men fire måneder senere i begynnelsen av september 1945 måtte det kunne forlanges, at man hadde fått så pass orden i sakene, at man ikke sendte annen manns eiendeler hit og dit uten så meget som en fortegnelse og lot dem havne på et helt utjenlig lager. Det kan være tvilsomt om vedkommende kommunale avdelings forvaltning av fru N. N.s ting kan betegnes som «negotiorum gestio», men selv om man vil se den ut fra dette synspunkt, må det her sies å foreligge en uaktsomhet og likegylldighet, som betinger erstatningsansvar. Så hensynsløst kan man ha behandlet ting, som man

iallfall finner retten å kunne regne med minst dette beløp. Når

2014

Justisministeren —

— Forts. fra side 1 —

veghet som danner det egentlige grunnlag for hans senere karriere. Erling Falk offentliggjorde nemlig i februar 1936 en artikkel under overskriften: Foreldede motsetninger. I denne artikkelen tar Falk avskjed med den organisasjon han selv hadde skapt og ledet i mer enn 10 år.

Han vil ikke, sier han i artikkelen, «stå i veien for en organisatorisk sammenslutning av Mot Dag og Det Norske Arbeiderparti.»

Bak denne artikkelen lå disiplenes opprør mot sin lærer. De skjøv ham brutalt til side som et utbrukt redskap der sto i veien for deres tilgang til D. N. A.s politiske kjøttgryter. Falk selv kunne nemlig ikke komme inn i D. N. A. Han hadde pådratt seg Trammøls utslukkkelige hat ved å la seg stille som hans motkandidat til stillingen som redaktør av Arbeiderbladet i 1923, og ble senere ekskludert av partiet for alltid. Begivenheten vakte oppsikt i politiske kretser. Enkelte har tillatt seg å betegne dette disippelopprør som et grovt forræderi mot den mann som ut fra sine særlige forutsetninger uegennyttig hadde ofret års arbeid på å skolere dem politisk.

Særlig skarpt har dette vært hevdet av Helge Krogh. Et slikt standpunkt tilkjennegir imidlertid bare at Helge Krogh, tross sitt åpenbare skarpsinn på andre felter er en håpløs politisk dillefant, som anser det mulig å anvende vanlige moralske normer i politikken.

Hvorom allting er: Samlingen med D. N. A. gikk i orden og Falks elevskare strømmet med glupende appetitt og en urokkelig bevissthet om eget verd inn på den virkelige politiske arena. Der hvor godene fordeles etter prinsippet om albuekraften. Men Gundersen befant seg i provinsen. Og selv om han, etter som tiden gikk kunne notere visse beskjedne fremgang på den lokalpolitiske scene, var veien til Forum langt borte.

Krigsutbruddet finner ham som kommunal tjenestemann i Trondheim. En relativt ukjent politisk størrelse. Men skjebnen tumler med mennesker og forhold. Og i forløpet av okkupasjonen havnet Gundersen som så mange på Grini. Og her dumpet han med ett opp i det politiske sentrum som han lengselsfullt hadde sett frem mot under sin kjedsommelige provins-tilværelse. Han traff sin nye forløser: Einar Gerhardsen.

Som enhver fange der har sine unde instinkter i behold, bar sikkert Gerhardsen på en forakt for sine voktere og hat til alle de krefter som hadde bidratt til å rive opp den

sosialdemokratiske idyll som utviklet seg i vårt land den siste halvdel av 30-årene. Og som politiker syslet han helt naturlig med det oppgjør som skulle tas med disse krefter så snart seiren var vunnet.

En mann med Gerhardsens teft og politiske erfaring kunne neppe unngå å se hvor ypperlig denne arrogante, kaldsindige provinsakkfører egnet seg til å administrere et slikt oppgjør. Og han nølte da heller ikke med å gjøre ham til sin justisminister da han selv overtok regjeringen høsten 1945. Det er grunn til å tro at han aldri har angret på sitt valg.

II.

Gundersen gjennomførte oppgjøret med fast hånd, etter den hensikt som hadde skapt loven det hvilte på. Han dresserte juristene og stivet opp tvilende partifeller, som av og til hadde en tendens til å henfalle i betraktninger over sosialismens humanistiske idealer. Han ga ingen konsesjoner uten de han selv anså gagnlige, og hvis enkelte mente at det var da forferdelig hvor denne menneskejakt trakk ut, lot han riksadvokaten offentliggjøre en statistikk som intet menneske kunne finne noen fornuftig mening i, ledsaget av en uttalelse om at «til årsskiftet er vi ferdige». Og årene gikk og nye statistikker ble offentliggjort. Således gikk vi fra fremskritt til fremskritt.

Men dette var bare én side av hans virksomhet. Og naturlig nok har det fra vårt hold vært tilstede en tilbøyelighet til bare å feste seg ved denne ene siden. Men han har gjort mer. Og det dreier seg her om handlinger som ikke har ringere samfunnsmessig og politisk betydning enn landssvikoppgjøret.

Intet enkelt menneske kan lenger holde rede i den vrimmel av lover og fullmakter, permanente og midlertidige, som når sett dagens lys i dette landet siden 1945. Disse lover dekker de forskjelligste områder av samfunnslivet, men de har i sum en bestemt hovedvirkning: De festner statens grep om den enkelte og ganske særlig om den næringsdrivende.

Gundersen har i politisk henseende satt det norske borgerskap i bur, slik at det i en overskuelig fremtid vil innta den politiske ryggstilling.

I denne henseende har man gått så langt at det er oppstått et nytt klasse-skille som er like uoverstigelig som i embedsmannens storhetstid. Det er skillet mellom han som nyter druen og den som må nøye seg med planke-saften.

Nei, staten er ikke så ille som

Avd. E.

apning i haleøyet!

At de som har ødelagt våre hjem og sanet vår eiendom — resultater av et helt livs ærlig slit, nå finner å ha fått noe å forsvare, kan vel så sin sak være, men at vi som er satt utenfor på en så fornædrende måte, skulle være noe særlig begeistret for å godta en annullering av våre fratatte «militære rettigheter» nettopp nå, og derved underskrive vår dødsdom, synes nokså fornuftsstridig.

Vi tviler ikke på at der vil bli forsøkt stablet på benene nye unntakelseslover for å få oss oppmyket til innsats for systemet og «friheten», men vi tror sporene skremmer! Det kan nok også tenkes at der heller ikke blir tale om en slik bagatell som å dikte opp et slags rettsgrunnlag for en aksjon mot oss neste gang, men at vi bare i posten får en innkallelseordre — uten kommentar.

Det virker i det hele tatt så fantastisk vanvittig og ulogisk at vi utstøtte skulle ofre oss i dag — uten

Lindebrekke vil ha det til! Visstnok tjente ikke direktøren mer enn 70,000 i fjor, men i tillegg til det et så ansett firma kan føre på representasjon, gir det dog en ganske anstendig levemåte. Og tilværelsen er ikke så strevsom som før i tiden. Man slipper innviklede og brysomme markedsundersøkelser, slipper å holde øye på konkurrenten om hjørnet. Og utidige nyetableringer hindrer man gjennom sin organisasjon. En tanke slår ned i ham. Han vil gjøre noe for sine underordnede! Visstnok kan det være ett og annet å si på dem. Tempoet er ikke overvettes. Men, herregud, hva kan man egentlig forlange av en person som skal eksistere på 6000 i året. Og selv disse 6000 er nesten mer enn landet kan bære. Det har statsministeren selv sagt.

Han vil holde en tilstelning for dem. Ikke noe flothet naturligvis (tiden krever nøysomhet), to kjøttkaker og en halv pils til manns. Selv vil han nytte anledningen til å minne om samarbeidets betydning. Men hovedtalen skal holdes av konsulent Dugeson fra det departementale kvotekontor, i tilknytning til statsministerens opprop nr. 23 om økt arbeidsinnhats.

Allikevel er jo ikke alle tilfreds. Men når var de det? Bråkmakere og kværlanter av forskjellig slags. Ved og vannbærere for reaksjonen er på ferde. Onde tunger vil vite at enkelte eksemplarer av arten har gått så langt som til overfor amerikanske forbindelser å hevde at denne regjering, som innen sin midte dog har tidligere tilhengere av 3. Internasjonale, vel ikke kan være noen verdifull alliert i kampen mot kommunismen.

Hvis det forholder seg så, har imidlertid disse informasjonen vært uten virkning.

Og det av flere grunner.

Fra et Wallstreet synspunkt fortøner det norske borgerskap seg nærmest som en samling stoddere. Stoddere kan man ynkes over, men man

ikke alltid å males så meget verre der øst enn her hjemme.

Burde ikke vi utstøtte oppriktig talt ta situasjonen med knusende ro nu, og la panikken få fortsette å gro bare der hvor den i dag hører hjemme — i rosenes leir. hos de ansvarlige? Det var dem både her i Norge og i visse andre land som advarte og forutsa utviklingen — lenge før både Thoralf Øksnevad og konsorter skiftet skjorte. Det bør ikke glemmes at de fleste som ennå er i live av dem, nå sitter og vansmekter bak murene.

Men tidens kvern maler. Om det tar tid for systemet og slike makthavere som i dag sitter ved roret å løpe linen ut, så kommer de før eller senere til veis ende! La nå ikke oss bidra til at utforkjøringen bremses av.

Parla.

Til våre lesere.

Dette nr. av «8. Mai» er dess verre det siste før påske. Strøm situasjonen i Kristiansund er fremdeles meget alvorlig, men etter påske håper vi at vi igjen vil få normale forhold, slik at «8. Mai» atter kan utkomme regelmessig.

GOD PÅSKE!

gjør ham ikke til sin politiske forbundselle.

Fagpsykologen vil forøvrig kunne fortelle at ingen er en mer fanatisk forkjemper av kommunismen enn den kommunistiske renegat. Amerikanerne elsker dessuten suksessen kanskje i høyere grad enn noe annet folk. Og når utenriksminister Lange med sitt serville spisesalkelnersmil tripper ut av flyet på La Guardia, og til de fremmøtte pressemenn taler om det amerikanske storsinn, da føler de varmt og inderlig at her har de en av sine sande europeiske tro tjenere.

Undertiden kan man i ministerens følge se en gusten, duknakket, fet-laden gammel herre. Det er elverumsfullmaktsekspresidenten. Ingen spør ham om noe. Han oppfattes som tilhørende eksellensens oppvartning.

Når man unntar bondepartiet, som i grunnen mer er en fagforening med et begrenset, men fast grunnlag, er det vondt å være borgerlig politiker. Herrene har jo mistet alle sine hjertesaker: Kronen og alteret, militarismen og rettferdigheten, ja selv nøysomheten og den ombeilede folkesjelen. Alt forvaltes av triumviratet Gerhardsen, Lange, Gundersen.

Gundersen er den yngste av de tre. Han har tiden for seg. Gud vet om han ikke en gang i fremtiden vil vende tilbake fra et kommende eksil for å dømme levende og døde.

Ol. B.

tet seg til å stemme «ja»! (Politiken 10.3.51.)

Den italienske

marskalken Giovanni Messe, som i 1945 var den kommandant som sist overga seg i Nord-Afrika, nevnes nå som en mulig sjef for landstyrkene innenfor Atlantpakten i Middelhavsområdet. (Daily Mail 9.3.51).

Den greske

statsminister Venizelos vil ha en militærallianse mellom Grekenland, Tyrkia og Jugoslavia. (Europa-Kurier nr. 8. 51).

På et valgmøte

i Garmisch-Partenkirchen ble det vedtatt å kreve at valgkandidatene skal la seg intelligensprøve, for å sikre velgerne at deres representanter ihvertfall har en sjanse for å innfri de forventninger man måtte knytte til dem. (Politikken 9.3.51).

Det persiske parlaments

oljekommisjon stemte 5. 3. for å nasjonalisere oljeindustrien over hele landet, blir det meldt fra hovedstaden Teheran. (Daily Mail 9.3.51).

På Wien-messen

ville «Philipp» demonstrere en tre fot lang radiostyrt leketøybåt i et basseng. Da det var radiobølger med i spillet skulle apparatet godkjennes av den allierte kontroll, og nu fant den russiske visehøykommissær ut at det utvilsomt forelå en modell til et krigsskip. Han forlangte at tekniske eksperter skulle granske båt og tegninger. Hans kolleger fant saken latterlig, men russerne insisterte. I mellomtiden oppga «Philipp» planen — og Wien morer seg. (Politiken 10.3.51).

Ypperlige billige bøker.

1. Fried Nietzsche: Slik talte Zarathustra. Kunstn. utstyr, 326 s. innb. kr. 13,50. Århundrets største filosofiske mesterverk.
2. Faye og Quam: Djala den dumme. Rikt illustrert, 303 s., innb. kr. 5,35 (for 14,25). Strålende morsomme marokkanske fortellinger a la 1001 natt.
3. E. Welle-Strand: Lagnens tre bærrer bitre frukter. 379 s., innb. kr. 4,50 (for 13,50). Underholdende roman.

Hvis alle tre under ett: Kr. 20,— (portofritt). Forskudd eller oppkrav. Pislister over en rekke sterkt nedsatte bøker (romaner, reiseskildringer, barnebøker etc.) sendes på anmodning

A.s. Bokformidlingen,

Av rom 9. Homansby — Oslo